

Lieta C-185/24 [Tudmur]ⁱ

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2024. gada 7. marts

Iesniedzējtiesa:

Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2024. gada 14. februāris

Pieteicējs:

RL

Atbildētāja:

Vācijas Federatīvā Republika

[..]

Lēmums

Administratīvajā lietā, kuru iesniedzis

RL,

pieteicējs,

[..]

pret

Vācijas Federatīvo Republiku [..],

atbildētāja,

ⁱ Šis lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

par patvēruma tiesībām (Sīrija) – lēmumu par nepieņemamību saskaņā ar *Asylgesetz* [Patvēruma likuma] (turpmāk tekstā – “*AsylG*”) 29. panta 1. punkta 1. apakšpunkta a) punktu un izraidīšanas uz Itāliju rīkojumu

OBERVERWALTUNGSGERICHT FÜR DAS LAND NORDRHEIN-WESTFALEN

[Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa]

11. senāts

2024. gada 14. februārī

[..]

nolēma:

Apturēt tiesvedību.

Uzdot Eiropas Savienības Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

1. Vai Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstī, kas sākotnēji tika izraudzīta par atbildīgo, pastāv sistēmiskas problēmas patvēruma procedūrā un pieteikuma iesniedzēju uzņemšanas apstākļos, kā rezultātā pastāv necilvēcīgas un pazemojošas attieksmes risks Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. panta izpratnē, ja šī dalībvalsts uz nenoteiktu laiku principā atsakās (atkārtoti) uzņemt patvēruma meklētājus, pamatojoties uz valsts izdotu rīkojumu apturēt pārsūtīšanas pieņemšanu?
2. Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noraidoša: vai Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrā daļa ir jāinterpretē tādējādi, ka Savienības tiesību prasības par faktu noskaidrošanu, kuras paredz konstatēt objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju par patvēruma procedūru un uzņemšanas apstākļiem attiecībā uz pārsūtāmajiem patvēruma meklētājiem, ir ierobežotas, ja lietu izskatošā tiesa nevar iegūt šo informāciju un varētu noskaidrot tikai hipotētisku faktu kopumu, tāpēc ka attiecīgā dalībvalsts principā atsakās uzņemt (atpakaļ) patvēruma meklētājus, pamatojoties uz valsts izdotu rīkojumu apturēt pārsūtīšanas pieņemšanu?

Pamatojums:

I

1996. gadā dzimušais pieteicējs ir Sīrijas valstspiederīgais. Saskaņā ar paša sniegto informāciju Vācijas Federatīvajā Republikā viņš ieceļoja 2021. gada decembra vidū un 2021. gada 30. decembrī iesniedza patvēruma pieteikumu. Vaicājums *Eurodac* sistēmā uzrādīja vienu 2. kategorijas atbilstīgu attiecībā uz Itāliju. Pēc tam viņam 2021. gada 5. decembrī Triestē [*Triest*] tika noņemti pirkstu nospiedumi. Itālija nereaģēja uz *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* [Federālās migrācijas un bēgļu lietu pārvaldes] (turpmāk tekstā – “Federālā pārvalde”) 2022. gada 6. janvāra uzņemšanas pieprasījumu.

Ar 2022. gada 31. marta lēmumu Federālā pārvalde noraidīja patvēruma pieteikumu kā nepieņemamu (1. punkts), konstatēja, ka nav izraidīšanas aizlieguma saskaņā ar *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* [Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā; turpmāk tekstā – “*AufenthG*”] 60. panta 5. punktu un 7. punkta pirmo teikumu (2. punkts) un izdeva izraidīšanas uz Itāliju rīkojumu (3. punkts). Tā saskaņā ar *AufenthG* 11. panta 1. punktu noteica ieceļošanas un uzturēšanās aizliegumu, precizējot tā laikposmu uz 15 mēnešiem no izraidīšanas dienas (4. punkts).

Izskatījusi pieteikumu par pagaidu noregulējumu un prasību par šo lēmumu, *Verwaltungsgericht Düsseldorf* [Diseldorfas Administratīvā tiesa] ar 2022. gada 25. aprīļa rīkojumu apstiprināja prasības atliekošo iedarbību un ar 2022. gada 11. maija spriedumu atcēla 2022. gada 31. marta lēmumu. Pēc atbildētājas pieteikuma iesniedzējtiesas senāts ar 2022. gada 27. jūlija lēmumu atļāva iesniegt apelācijas sūdzību par šo spriedumu.

Aktīvas apelācijas tiesvedības laikā Itālijas Dublinas nodaļa 2022. gada 5. decembra apkārtrakstā, kas bija adresēts visām Dublinas nodaļām, izklāstīja šādi:

“This is to inform you that due to suddenly appeared technical reasons related to unavailability of reception facilities Member States are requested to temporarily suspend transfers to Italy from tomorrow, with the exception of cases of family reunification of unaccompanied minors.

Further and more detailed information regarding the duration of the suspension will follow.”

Nākamajā, proti, 2022. gada 7. decembra, apkārtrakstā Itālijas Dublinas nodaļa izklāstīja:

“I write following the previous communication on 5th December, concerning the suspension of transfers, with the exception of cases of family reunification of minors, due to the unavailability of reception facilities.

At this regard, considering the high number of arrivals both at sea and land borders, this is to inform you about the need for a re-scheduling of the reception activities for third countries nationals, also taking into account the lack of available reception places.“

Līdz šim nav iesniegts neviens cits Itālijas Dublīnas nodaļas paziņojums.

Ar 2023. gada 21. jūnija lēmumu iesniedzējtiesas senāts noraidīja atbildētājas apelācijas sūdzību un pamatojumā norādīja: Federālās pārvaldes lēmums par nepieņemamību ir prettiesisks, jo Vācijas Federatīvā Republika saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta trešo daļu ir kļuvusi atbildīga par pieteicēja patvēruma procedūru. Tas tā esot tāpēc, ka saskaņā ar šo punktu nevar veikt pārsūtīšanu uz dalībvalsti, kas noteikta, pamatojoties uz III nodaļā minētajiem kritērijiem. No Regulas (ES) Nr. 604/2013 13. panta 1. punkta izrietošā Itālijas atbildība esot atcelta saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otro daļu, jo Itālijas iestādes personām, kas atgriežas un kas saskaņā ar šo regulu ir jāpārsūta uz Itāliju, (turpmāk tekstā – “atbilstoši Dublīnas regulai atgrieztās personas”) principiāli atsaka gan piekļuvi patvēruma procedūrai, gan uzņemšanu.

Bundesverwaltungsgericht [Federālā administratīvā tiesa] (turpmāk tekstā – “*BVerwG*”) atcēla senāta 2023. gada 21. jūnija lēmumu un nodeva lietu atpakaļ iesniedzējtiesai turpmākai izskatīšanai un nolēmuma pieņemšanai.

Federālā pārvalde 2024. gada 8. februāra vēstulē norādīja, ka 2023. gadā Dublīnas sistēmas ietvaros no Vācijas uz Itālijas dalībvalsti tika veiktas 11 pārsūtīšanas. Kā liecina federālās valdības 2023. gada 28. februāra atbilde uz 2023. gada 17. janvāra *Kleine Anfrage* [īso aptauju] (*Bundestagsdrucksache* 20/5868), Vācija 2022. gadā Itālijai iesniegusi 14 439 uzņemšanas pieprasījumus un 2022. gada 31. decembrī Vācijas Federatīvajā Republikā uzturējās 8932 personas, par kuru patvēruma procedūru bija atbildīga Itālija. 2022. gadā no Vācijas uz Itāliju tika pārsūtītas 362 personas.

II

[..] [*omissis*: valsts procesuālās tiesības]

- 1 Valsts tiesiskais regulējums ir norādīts šeit.

Apstrīdētā Federālās pārvaldes lēmuma juridisko vērtējumu valsts tiesībās reglamentē *AsylG* tā 2008. gada 2. septembrī izsludinātajā redakcijā (*BGBI. I*, 1798. lpp.), kas pēdējo reizi grozīts ar 2023. gada 19. decembra Likuma 1. pantu (*BGBI. 2023 I*, Nr. 382).

Piemērojamās tiesību normas ir formulētas šādi:

AsylG 1. pants (Piemērošanas joma)

(1) Šis likums attiecas uz ārvalstniekiem, kuri lūdz:

[..]

2. starptautisko aizsardzību saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) [..]; starptautiska aizsardzība Direktīvas 2011/95/ES izpratnē ietver aizsardzību pret vajāšanu saskaņā ar 1951. gada 28. jūlija Konvenciju par bēgļu statusu (*BGBI.* 1953 II, 559. un 560. lpp.) un alternatīvo aizsardzību direktīvas izpratnē; [..]

AsylG 13. pants (Patvēruma pieteikums)

(2) Katra patvēruma pieteikuma mērķis ir iegūt patvēruma meklētāja statusu, kā arī starptautisko aizsardzību 1. panta 1. punkta 2) apakšpunkta izpratnē. Ārvalstnieks var iesniegt patvēruma pieteikumu tikai par starptautiskās aizsardzības piešķiršanu. [..]

AsylG 29. pants (Nepieņemami pieteikumi)

(1) Patvēruma pieteikums nav pieņemams, ja:

1. cita valsts

a) saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 604/2013 [..]

ir atbildīga par patvēruma procedūras veikšanu [..].

2. Par Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrās daļas interpretāciju uzdotie jautājumi ir būtiski nolēmuma pieņemšanai izskatāmajā tiesvedībā.

a) *AsylG* 29. panta 1. punkta 1. apakšpunkta a) punktā paredzētie nosacījumi ir izpildīti, ja saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 604/2013 cita valsts ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja patvēruma procedūru. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 604/2013 13. panta 1. punktu un 22. panta 7. punktu Itālija ir atbildīga par pieteikuma iesniedzēja patvēruma procedūru, ja vien atbildība saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otro un trešo daļu nav pārgājusi Vācijas Federatīvajai Republikai.

Tiesa juridiskās robežas attiecībā uz nosūtīšanu saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 604/2013 ir novilkusi tādējādi, ka atbildīgajā dalībvalstī sistēmiskās problēmas Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē ietilpst Hartas 4. panta un ECTK 3. panta tvērumā “tikai tad”, ja tās sasniegušas īpaši augstu smaguma pakāpi, kas ir atkarīga no visiem lietas apstākļiem un esot sasniegta tad, kad dalībvalstu iestāžu vienaldzības dēļ persona, kura pilnībā ir atkarīga no valsts atbalsta, neatkarīgi no savas gribas un personīgajām izvēlēm atrodas ekstrēmā nabadzībā, kas viņai neļauj apmierināt tās elementārākās vajadzības, tostarp tādas vajadzības kā pabarot sevi, nomazgāties un atrast dzīvesvietu, un kas nodara kaitējumu tās fiziskajai vai garīgajai veselībai

vai rada tādu viņas situācijas lejuplīdi, kura nav saderīga ar cilvēka cieņu. Šāda pakāpe tātad nevar aptvert situācijas, kuras raksturo pat liela nedrošība vai stipra attiecīgās personas dzīves līmeņa lejuplīde, ja tās neietver ekstrēmu nabadzību, kas šai personai rada tik smagu situāciju, ka tā var tikt pielīdzināta necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei.

Tiesa, spriedumi, 2019. gada 19. marts, *Ibrahim* (C-297/17 u.c., ECLI:EU:C:2019:219, 89.–91. punkts) un *Jawo* (C-163/17, ECLI:EU:C:2019:218, 93. punkts); rīkojums, 2019. gada 13. novembris, *Omar* u.c. (C-540/17 u.c., ECLI:EU:C:2019:964, 39. punkts).

Iesniedzējtiesas senāta vērtējumā Itālija nav gatava uz nenoteiktu laiku uzņemt (atpakaļ) nedz pieteicēju, nedz arī citas atbilstoši Dublinas regulai atgrieztās personas, izņemot nedaudzus un nenozīmīgus individuālus gadījumus. Par to, pirmkārt, liecina tas, ka 2023. gadā uz Itāliju tika veiktas tikai vienpadsmit pārsūtīšanas, lai gan – ņemot vērā statistiku par 2022. gadu – to patvēruma meklētāju skaits, par kuru patvēruma procedūru ir atbildīga Itālija, ir vairākas reizes lielāks nekā faktiski veiktās pārsūtīšanas. Šīs vienpadsmit pārsūtīšanas, iespējams, ir saistītas ar nepilngadīgo bez pavadības atgriešanu ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, kas saskaņā ar 2022. gada 5. decembra vēstuli joprojām būtu jānodrošina. Otrkārt, iepriekš minētajos Itālijas Dublinas nodaļas apkārtrakstos nav minēts nedz pārsūtīšanas apturēšanas beigu datums, nedz pat aptuvens vai paredzams laikposms. Jau vairāk nekā 14 mēnešus – neraugoties uz 2022. gada 5. decembra apkārtrakstā sniegto paziņojumu – nav sniegta nekāda papildu informācija par pārsūtīšanas apturēšanas ilgumu. Arī atbildētāja nav sniegusi senātam jaunu informāciju nedz šajā, nedz kādā citā tiesvedībā.

Nav noskaidrots, vai jau dalībvalsts rīkojums nekavējoties un uz nenoteiktu, proti, neierobežotu laiku vairs nepieņemt pārsūtīšanu rada sistēmiskas problēmas Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē. Tiesa vēl nav spriedusi par šo jautājumu.

Senāts uzskata, ka uzņemšanas apturēšana, kas tika norīkota ar Itālijas Dublinas nodaļas 2022. gada 5. un 7. decembra apkārtrakstiem, pamato sistēmiskas problēmas Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē. Ņemot vērā Itālijas Dublinas nodaļas apkārtrakstus un attiecīgo praksi, ir acīmredzams, ka Itālija savai rīcībai apzināti nepiemēro Regulas (ES) Nr. 604/2013 noteikumus, pārsūtīšanas gadījumā pieteikuma iesniedzējiem atsakot pat jau piekļuvi patvēruma procedūrai un uzņemšanu.

Skat. *OBERVERWALTUNGSGERICHT FÜR DAS LAND NORDRHEIN-WESTFALEN (OVG NRW)* [Ziemeļreinas-Vestfālenes federālās zemes Augstākā administratīvā tiesa], lēmums, 2023. gada 5. jūlijs, 11 A 1722/22.A, *juris*, 46. punkts un nākamie punkti ar tajos minētām atsaucēm; [...] [*omissis*: cita, taču šķietami mazāk nepārprotama judikatūra]; skat. citu viedokli [...] [*omissis*: dažu

administratīvo tiesu nolēmumi] *Hessischer Verwaltungsgerichtshof* (*Hess. VGH*) [Hesenes federālās zemes Augstākā administratīvās tiesas] lēmums, 2023. gada 27. jūlijs, 2 A 377/23.Z.A, *juris*, 5. lpp.

Tādējādi iemesls tam, kāpēc principiāli netiek veikta pārsūtīšana uz Itāliju, nav nedz faktiskie vai no valsts tiesībām izrietošie pārsūtīšanas šķēršļi, nedz arī praktiska neiespējamība izpildīt lēmumu par pārsūtīšanu,

šajā ziņā skat. Tiesas spriedumu, 2023. gada 12. janvāris (C-323/21 u. c., ECLI:EU:C:2023:4, 69. un 70. punkts),

kas varētu izslēgt pieņēmumu par sistēmisku problēmu esamību.

Turklāt līdz Itālijas tagad jau nostiprinātajam uzņemšanas atteikumam senāts pieņēma, ka Itālijas patvēruma procedūrai un uzņemšanas nosacījumiem principā nav sistēmisku problēmu, ja prasītājs – kā izskatāmajā gadījumā – vēl nav iesniedzis patvēruma pieteikumu Itālijā.

Šajā ziņā skat. *OVG NRW* lēmumu, 2022. gada 26. jūlijs, 11 A 1497/21.A, *juris*, 64. punkts un nākamie punkti.

Saskaņā ar *BVerwG* judikatūru Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrā daļa nosacījumi, kuru pamatā ir (vienīgi) situācija atbildīgajā dalībvalstī, nav automātiski izpildīti tikai tāpēc vien, ka šī dalībvalsts jau no sākta gala ir atteikusies uzņemt attiecīgās personas. Tik vien kā uzņemšanas gatavības trūkums neesot pietiekams, lai secinātu, ka pastāv sistēmiskas problēmas Regulas (ES) Nr. 604/2013 3. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē. Itālijas paziņojums varot kalpot vienīgi kā netiešs pierādījums; taču vajagot papildu atspoguļojumu, kādi dzīves apstākļi patvēruma meklētāju sagaidītu Itālijā, pieņemot, ka viņš uz turieni tiktu pārsūtīts.

Skat. *BVerwG* lēmumu, 2023. gada 8. novembris, 1 B 29.23, *juris*, 10., 15. punkts.

Turpretī *Bundesverfassungsgericht* [Federālā konstitucionālā tiesa; turpmāk tekstā – “*BVerfG*”] lēmumā, ar kuru tā nepieņēma izskatīšanai konstitucionālo sūdzību, konstatēja, ka *Verwaltungsgericht* ir pārkāpusi savu pienākumu noskaidrot lietas faktus, jo tā nav pietiekami ņēmusi vērā sūdzības iesniedzējas norādes uz Itālijas patvēruma sistēmas sistēmiskajām problēmām un, galvenokārt, oficiālās izmeklēšanas ietvaros nav ievākusi informāciju par pašreizējo uzņemšanas situāciju Itālijā, kā arī nav ņēmusi vērā paziņojumus par uzņemšanas apturēšanu.

Skat. *BVerfG* lēmumu par nepieņemšanu, 2023. gada 2. augusts, 2 BvR 593/23, *juris*, 12. punkts.

b) Otrais jautājums tiek uzdots gadījumā, ja uz pirmo jautājumu ir sniegta noliedzoša atbilde.

Pirms apstiprināt risku Hartas 4. panta un ECTK 3. panta nozīmē, tiesai, balstoties uz objektīviem, ticamiem, precīziem un pienācīgi aktualizētiem elementiem un ņemot vērā Savienības tiesībās garantēto pamattiesību aizsardzības standartu, ir jāizvērtē, vai patiešām pastāv nepilnības, kas var būt sistēmiskas vai vispārējas vai skart atsevišķas personu grupas un kas veido nopietnus un pierādītus iemeslus uzskatīt, ka pieteikuma iesniedzējam radīsies reāls risks tikt pakļautam necilvēciskai vai pazemojošai attieksmei šīs tiesību normas izpratnē.

Skat. Tiesa, spriedums, 2019. gada 19. marts, *Jawo* (C-163/17, ECLI:EU:C:2019:218, 85., 90. punkts un nākamie punkti); rīkojums, 2019. gada 13. novembris, *Hamed* u.c. (C-540/17 u.c., ECLI:EU:C:2019:964), 38. un 39. punkts ar tajos minētām atsaucēm.

Taču objektīvu, ticamu, precīzu un pienācīgi aktualizētu informāciju par patvēruma procedūru un uzņemšanas apstākļiem attiecībā uz pieteikuma iesniedzējiem, kas atgriežas atpakaļ, nevar iegūt, ja attiecīgā dalībvalsts – kā izskatāmajā lietā Itālija – atsakās uzņemt (atpakaļ) pieteikuma iesniedzējus. To, kā pieteikuma iesniedzējiem, kuri būtu jānosūta atpakaļ uz Itāliju, tur pašreiz klātos, nav iespējams konstatēt. Būtu iespējams noskaidrot tikai hipotētiskus apstākļus. Tas liktu izteikt spekulācijas, kas atšķirtos no objektīvas, ticamas un precīzas informācijas.

c) Jautājumiem ir arī nozīme nolēmuma pieņemšanā izskatāmajā lietā, jo prasība par Federālās pārvaldes 2022. gada 31. marta rīkojumā ietverto lēmuma par nepieņemamību atcelšanu ir jāapmierina tikai tad, ja ir jāpiekrīt iesniedzējtiesas viedoklim. Pretējā gadījumā prasība šajā ziņā būtu jānoraida, pamatojoties uz valsts tiesību aktiem. Nepastāv citi iemesli, kas pamatotu Vācijas Federatīvās Republikas atbildību. It īpaši tiesa balstās uz pieņēmumu, ka Itālijā nepastāv sistēmiskas problēmas citu iemeslu dēļ.

Šajā ziņā skat. *OVG NRW*, lēmums, 2022. gada 26. jūlijs, 11 A 1497/21.A, *juris*, 64. punkts un nākamie punkti, par atbilstoši Dublinas regulai atgrieztām personām, kas – tāpat kā pieteicējs – Itālijā iepriekš nav iesniegušas patvēruma pieteikumu.

- 3 Senāts lūdz Tiesu izskatīt šo lietu paātrinātā tiesvedībā saskaņā ar tās Reglamenta 105. pantu. Ņemot vērā lielo to bēgļu skaitu, kuri uzturas Vācijā un ir tur iesnieguši patvēruma pieteikumu, par kura pārbaudi saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 604/2013 tomēr ir atbildīga cita dalībvalsts, ir nepieciešams steidzami saņemt skaidrojumu.

Iesniedzējtiesa norāda, ka Tiesai ir iesniegts lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu arī tiesvedībā 11 A 1080/22.A.

Šis lēmums nav pārsūdzams (*AsyIG* 80. pants).

[..]